

Paul Sohár – Sohár Pál Ferenc (1936–2023)

Szent István napján, 88. életében, New Jersey-ben elhunyt Paul Sohár (Sohár Pál Ferenc) vegyész, kiváló műfordító és költő, a Janus Pannonius Életműdíj és a Balassi Műfordítói Nagydíj kitüntetettje.

Székesfehérváron született 1936. július 29-én, székely eredetű családban [1], s ott is érettségizett 1954-ben. Fiatal éveitől szenvedélyesen vonzódott az irodalomhoz, a költészethez. Értelmiségi származása miatt azonban irodalomtanár szakra nem vették fel bölcsészhallgatónak, hanem az Agrártudományi Egyetemre irányították, ahol 1954-ben kezdte meg egyetemi tanulmányait. A kommunista diktatúra elől az 1956-os forradalom után az Egyesült Államokba emigrált, és egy kémiai laboratóriumban kapott munkát. Az Illinois-i Egyetemen filozófusi és vegyész BA-diplomát szerzett. A Merck vállalatnál kapott vegyészként munkát, ahol a cég sikeres munkatársaként 36 éven át dolgozott. 26 tudományos közlemény [pl. 2–5] és 13 szabadalom társszerzősége fémjelzi sikeres tudományos kutatói tevékenységét. Közleményei közül néhány 100-nál több hivatkozást kapott.

Sohár Pál azon kémikusok népes taborába tartozik, akik más tudományokban, különféle művészetekben, az élet különböző más területein tűntek ki sikeres karrierrel, értékes teljesítményekkel. Csak egy-két példát véletlenszerűen kiragadva: Alekszandr Borogyin orosz komponista, Martinovics Ignác mártír jakobinus, Görgy Artúr hadvezér, Kim Borg operaénekes, Örkény István író, Vízi Béla szobrász, Angela Merkel politikus, volt német kancellár, Ferenc pápa vagy Simó Sándor filmrendező valamennyien vegyészek (is) voltak.

Sohár Pált irodalom iránti elkötelezettsége végigkísérte életútján. Esténként, munka után, s minden szabadidejében verseket írt és fordított magyarul és angolul. Nyugdíjba vonulását követően éveit fiatalkori vágyainak kései megvalósításaként széles körű és igen sikeres költői és műfordítói alkotótevékenységnek szentelte. Művészi munkájának gyümölcseként több mint 30 angol és magyar nyelvű kiadvány, verses kötetek [pl. 6–8], műfordítások [9–13], novellák [14] és esszék [15–16] láttak napvilágot, többek között az Egyesült Államokban, Kanadában, Angliában és természetesen szülőhazájában, Magyarországon.

Amerika-szerte népszerűsítette magyar költők, főként erdélyi szerzők, közöttük Farkas Árpád és Szócs Géza [17], mindenekelőtt pedig Kányádi Sándor verseit [9, 10, 12]. Márai Sándor-versekről írt tanulmányt [15]. Többek között lefordította és publikálta Faludy György [16] és Mezey Katalin verseit [13], Böszörményi Zoltán novelláit [11].

Saját költségén szerződötetett hivatásos előadóművészekkel Amerika-szerte előadókörutakat szervezett, s ezeken saját versei, illetve magyar költők általa angolra fordított alkotásai hangzottak el, a szerzők méltatásával.

Költői és műfordítói munkásságát számos hazai és amerikai elismerés honorálta. A Janus Pannonius Műfordítói Díj (2016) és a Balassi Műfordítói Nagydíj (2021) mellett egyebek közt elnyerte a Wordrunner Press Chapbook Prize (2011), valamint a Lincoln Poets Society Contest (2012) kitüntetést és a Budavári Tóth Árpád Műfordítói Díjat (2016).

Sohár Pál nem volt a sors kegyeltje. Emigránsként a semmiből kellett egzisztenciát építenie idegen földön. Ennél is súlyosabb próbatétel volt számára, hogy a magyar irodalom megszálltjaként anyanyelvét mindennapjaiban nem használhatta, idegen föl-

A Balassi-nagydíj átadásán

dön, nap mint nap idegen nyelvet beszélve kellett élnie és írnia. Ahogy maga mondta: ez olyan volt, mintha a zenészt a hangszerétől, a festőt az ecsettől, a szobrászt a márványtól és a vésőtől fosztották volna meg.

Családi életében is sorscsapások sora sújtotta: elveszítette feleségét, két testvérét s egyetlen gyermekét. Őt magát is sok éven át súlyos betegség gyötörte. Azonban mindeközben megőrizte alkotókedvét, mint ahogy ragaszkodását szülőhazájához, a magyar irodalomhoz és székely őseihez.

Sohár Pál széleskörűen művelt, mindenre nyitott, érdeklődő személyiség, az irodalom szeretete mellett lelkes zenerajongó, gyakori hangverseny- és operalátogató volt. Szülőhazájához töretlenül ragaszkodó, hagyományait tisztelő, a magyar történelmet jól ismerő patrióta magyar maradt, bár élete javát hazájától távol kellett leélnie. Kémikus ugyan csak kényszerűségből lett, de mint minden igazi tehetség, a számára nem vonzó területen is értékes, kimagasló munkát végzett: tudományos cikkeire, szabadalmaira máig sokan hivatkoznak.

E sorok írója személyében nem csupán névrokont, de igaz, jó barátot, évszázadok homályába veszően ugyan, de sokféleképp valószínűsíthetően vévrokont és különös, meghökkentően hasonló párhuzamos életutat megjárt sorstársat, családi s más megegyező momentumok mellett azonos életfelfogást, nézeteket valló, a kedvtelésekben is közös „hasonmást” gyászol.

Sohár Pál (Miklós)

IRODALOM

- [1] Sohár Pál: Elveimhez híven, konokul. Magyar tudósok sorozat. Lexica, Bp., 2016, 17., 117. és köv. oldalak.
- [2] P. Sohár, G. H. Denny, R. D. Babson: *J. Het. Chem.* (1968) 5(6), 769–771. <http://dx.doi.org/10.1002/jhet.5570050605>
- [3] J. Song, P. Sohár at al.: *J. Org. Chem.* (1999) 64(6), 1859–1867.
- [4] T. J. Blacklock, P. Sohár at al.: *J. Org. Chem.* (1993) 58(7). DOI: 10.1021/jo00059a013
- [5] T. K. Jones, P. Sohár at al.: *J. Org. Chem.* (1991) 56(2), 763–769. DOI: 10.1021/jo00002a050
- [6] Paul Sohár: *In Sun's Shadow*. Ragged Sky Press, 2020.
- [7] Paul Sohár: *The Wayward Orchard*. Wordrunner Press, 2011. www.echapbook.com/poems/sohar
- [8] Paul Sohár: *Homing Poems*. Iniquity Press, 2005.
- [9] Sandor Kanyadi: *Dancing Embers*. Twisted Spoon Press, 2002.
- [10] Sandor Kanyadi: *The Curious Moon*. Synergebooks, 2006.
- [11] Zoltan Boszormenyi: *Far From Nothing*. Exile Editions, Toronto, 2006.
- [12] Sandor Kanyadi: *In Contemporary Tense*. Iniquity Press (USA), Irodalmi Jelen (Románia), 2013.
- [13] Katalin Mezey: *Song Offerings*. Iniquity Press/Vendetta Books, 2022.
- [14] Paul Sohár: *True Tales of a Fictitious Spy*. Synergebooks, 2006.
- [15] Sohár Pál: Márai Sándor, *The Withering World*. Hungarian Cultural Studies. e-J. Amer. Hung. Educators Assoc. (2015) 8. DOI: 10.5195/ahae.2015.204
- [16] Paul Sohár: György Faludy: *The choreographer and dancer of „Silver Pirouettes”*. Ragged Sky Press, 2017.
- [17] Ten Transylvanian-Hungarian poets: *I Remain-Maradok*. Pro-Print, Transylvania, 1997.